

վերածաղկած բընութեան մէջ՝ որպէս մասնիկ
մը գործովի՝
իմ էութիւնս կը հազորդուի տերեւներու նրբին
դռոյին...:

Հովերու խոր երգին մէջէն, դաշտներու լա՛յն
մէջէն վըրան
Նոր ծիլ տըւող ցորեաններուն կը բարձրանայ
խոստումն ոսկի,
Անոնց նրբին ցողունն ի վեր, գարնան հըգօ՛ր
երգին նըւան,
Կակաչներուն քոյրը կարմիր արեւն ի վեր կը
սաղոսկի...:

Ու բընութեան առատաբաշխ պարտէզն իջած
պտղառնայի,
Կը քաղեն լոյսն արեւուն՝ գերք աստուածառաֆ
մանանայի,
Խօսներուն վրայ մարգարտացած արշալոյսի
շողերն յակնիք...:

Ափերուս մէջ, երջանկութեամբ կը սեղմնի օ՛ղը
քանկագին:
Դեռ կը քաղեն արեգակն ալ իմ սեղանին որպէս
նաշիւ,
Ես՝ բընութեան գաւաթը կուշտ, պարգեւաւորն
հողին բարի...:

19 Մայիս 1939

4

ԲԱՆՈՒՈՐ ԵՂՐՕՐՄ

Կուգեմ երգերս հոսին վընիտ առ տոնապակ
Իրրեւ գուգերգ՝ հարաւածներուն հետ քաւ մարմին-
Կուրծէդ ծայր-քաղ քաւ մէն մի հեւեդ — սղո՛ւ
նըւազ —
Ես կը գրկեմ հագիւս մէջ տարողջովին...:

Կուգեմ քընարս ընել շեփո՛ք յաղթանակիդ
Ու սալիդ վրայ քաշտող գերք բո՛ցը լուսեղ՝
Նոր իղձերու վառել քանը սիրտէ ի սիրտ,
Ի մի խմբիլ բռանցքներն հաւծկու, կամէքն
անշեղ:

Կուգեմ երգերս ըլլան հացի՛ պէս քաղցրահամ,
Շունչ ու աւիշ բաշխող սիրտ լաւարճ անձրեւ,
Միեգերս պէս համեղ, մարգի պէս անթառամ...:

Սրտիս տըրփման հետ կըզգամ քաւ խնջէնքը
դա՛ւն...
Քնաքըս կ'ըլլայ մերք ի հաշիւ քեզ խա՛լ բողբոջ,
Հաշուեսպահանգ՝ ի նըրպատ քա՛ւ բարօրութեան...:

Մերք ալ երամա՛ն գործադուլի՝ բա՛ւն,
անդա՛մ...:

1939 Դեկ.

Ա. ՍԵՄԵՐ

ՔԵՐԹՈՒԱՄՆԵՐ ՄԻՍԱԲ ՄԱՆՈՒՇԵԱՆԻ

ՎԵՐԱՑՈՒՄ

Երբ ժողովրդական դէմքը ծիծաղի
Մըտածումներու ու սրտիս տոնչիւն,
Երբ ձանձրոյթն անարգ ցարէ իմ չորս դին,
Կը մտնեմ աւղին իմ երազանիս:

Կեանքս լընացած՝ ծով կ'ըլլայ անհուն,
Իտէլիս՝ փարոս՝ կը լուսէ հեռուն,
Հովերն ինձ հազար գաղտնիք կը խօսին
Ու գիս խաւարէն կը տանին լոյսին...:

Նաւակս, հովերս քըմալքին ելլու,
Մերք հարաւ կ'դիմէ ու մերք հիւսիսին:

Լըժած եմ նիւթին ըզձամբէ ոսին,
Ու կ'երբամ ագատ՝ երազն ապրելու...:

Ունայնութեան շունչն ի գուր ինձ կ'ոռնայ,
Խաւարի գիւրկն է նեղ ձանձրոյթս հիւսայ,
Միմչ ես աստղերուն, լուսնին հետ ընկեր,
Լոյսերու անհուն անդունդն եմ ինկեր...:

Կը դիտեմ համայն աշխարհն արդ վերէն
Ու դըծոյթն, ափա՛ս, կ'առնեմ ափամայ
Կեանք կուշտած տա մութ սրտաւորն վըրայ:
— Մարդիկ ամերազ՝ լոյլ ըստրուկներ եմ:

1931, Շաբթե՛ս

ԶԱՆԶՐՈՅԹ

Փողոցն անդուլ կ'արտաշնչէ ծուխ ու փռչի,
Ազմուկն իմ շուրջ կը բարձրանայ գեղդ գոլորշի,
Ժլոսորին հետ մըշուշի պէս կը թանձրանայ
Եւ յուօրէն կը տարածուի հոգւոյս վըրայ...

Հողէն խոցուած անրուծելի՝ ամբոխն համայն
Օձի նըման կը գալարուի իմէն իր վըրան...
Թակարդուած են իր քեւերուն մէջ ամբափակ
Եւ իր ժախքով կը դիմանա իզձերս համակ...

Ու դեռ երջու խոհերուս յօս իմայնեան,
Ամէն իրի մէջ կ'արձանմ միտք մ'անաւան...
Տենչերս անյագ, սակայն, տակաւ կը նըւաղին
Ներարկումէն ունայնութեան փետեմին:

Ժամերն յանկարծ կը պարտասին իրենց վագէն
Ու քայլերուս մեղկ ձանձրոյթին քոյնը կ'ըմպեն...
Իրերն ինձմէ կը հեռանան աստիւք-ետար,
Գոյն ու ձեւերն ալ յամբոյրէն կը հագնին ամպ...

Ինձ օգնութեան գուր կը կանչեմ լաքը մանուկ,
Որ հոգիւս վանէ ամէն բոյր ազատազուտիկ,
Եւ կամ խնդը, միշտ յաղթանակն ու պատանի,
Որ զիս գրկէ երգանքին ծոցը տանի...

Մայր-ցամաքէն հեռու նետուած կզդի մ'եմ ես...
Համայնակուլ քաղաքն անծիր ծովու մը պէս,
Խրապանուած՝ քամիներու շունչովն անհուն,
Կ'աւազէ յար հունն ապառառ իմ եզրերուն...

1932, Փարիզ

ԱՄԲՈՒՆ ԿԱՆԶԸ

Նրբ անհետկիս առանձնութեան մէջ լռիւմ՝
Թըզքին, գըրին մըտերմամաւ սրտագին
Ու առանի միտքըս արծուի մը նըման
Անցեալին մէջ մարդկային մեծ պատմութեան,

Կամ ձերբազատ հողի խալքէն թռնաւոր
Ու ձանձրոյթի ճիւղաններէն արեանօր,
Նրբ կ'արբեմաւ երանութեան մէջ անհուն
Գեղարուեստի խորհուրդներուն իմաստուն,

վայրի տենչեր հոգւոյս վագէր կը դարձնեն
Դեպ իտեալ իր տանձարձակ արշաւէն
Ու բռնորէն կը բերեն դայն մերկայի
Ամենօրեայ պայքարին մէջ կատաղի:

Ինձ կը թըւի թէ փողոցին մէջ մարդիկ
Կը մարտնչին ժամանակին հետ սաստիկ,
Եւ ամէն պահ յաղթանակէ յաղթանակ
Ապագային կը բարձրանայ մէկ բանակ...

Մինչ ես հեռու այդ պայքարէն սրբազան
Կը պահուըտիմ խոհերու մէջ դաւանան...
Արդ խղճաւոր՝ դուրս կը վագեմ մոլեգին՝
Ամբոխ ու ծերս նըլիւրեալ ամբոխին...

1935, Փարիզ

ՊԱՅՔԱՐ

Իզձերս անհուն ովկիանոսին
Վիհերուն յանձնուած նաւակ մ'է հոգիս...
Ջրկանք, անարգանք, — քամիներ ցրտին, —
Ժամանակին հետ կը հարուածեն զիս:

Խաւարն անքափանց կ'իջնէ մերթ չորս դին,
Կ'առնէ ուղեցոյց աստղերն ու լուսին.
Եւ յառեքրդատու կ'ըլլան ինձ մէկէն
Մահաւան հեշտայօս վըռուկներն ամէն:

Բայց անձք ինձի հին ծանօթներ են,
Ձեմ խաբուիր իրենց մեղրաբառ լեզուէն.
Վառած հաւատքիս քաներն անհամար,
Յոյսերու կանչին կը նաւեմ յամառ:

Քամիներն անսանձ քող մտրակեն զիս...
Շղթայուած վագրի գայլոյթ մը հոգիս
Կը բեղմնաւորէ ուժովն ամենի
Հըսկայ փոթորկի մ'որ պիտի պայքի...

1935, Փարիզ

Մ. ՄԱՆՈՒՇԵԱՆ